

regiji. *Uvodni* podatek predstavi pričakovani porast števila oseb, ki bodo potrebovale zdravstveno nego in oskrbo do leta 2060. *Drugo področje* demografskih predstavitev so projekcije števila starejšega prebivalstva glede na spol, ločeno za populacijo, starejšo od 65 let, in populacijo, starejšo od 80 let. Povečanje števila oskrbovancev v institucionalni oskrbi (DSO) po kategorijah zdravstvene nege (I., II. in III. kategorija oskrbe) do leta 2060 je *tretje področje* obravnave, ki v projekcijah temelji na predpostavki, da se delež prebivalstva v smislu funkcionalnih zmožnosti po posameznih starostnih skupinah ne bo izboljšal. *Četrto področje* predstavljajo projekcije števila uporabnikov dolgotrajne oskrbe po vrsti oskrbe, ki se glede na predvideno število zmogljivosti lahko po trenutni zakonodaji izvaja v obliki oskrbe na domu ali oskrbe v ustanovi in predpostavljajo, da se osebe med temi oblikami oskrbe ne selijo. Projekcije potreb po dodatnem številu uporabnikov dolgotrajne oskrbe letno do leta 2060 po občinah prikazuje *peto področje* projekcij, *šesto in sedmo področje* pa obravnavata projekcije potreb po zaposlitvi socialnih oskrbovalcev in zaposlenih v zdravstveni negi glede na potrebe v oskrbi do leta 2060. Prikazana je projekcija števila zaposlenih glede na obliko oskrbe brez upoštevanih možnosti selitev med oblikami oskrbe in potrebnega dodatnega števila zaposlenih po letih do leta 2060.

Monografija se v četrtem poglavju zaključi s sklepnimi ugotovitvami in prihodnjimi usmeritvami ter področji, ki se jih morajo lokalne skupnosti lotiti takoj, da bi zmanjšale možnosti še večjega razvojnega razkoraka v primerjavi z državami, ki imajo znatno boljšo pokritost oskrbovalcev v DO glede na število prebivalcev, starih 65 let in več.

Kakovostno opremljena monografija bralcu z nekaj manj kot 300 barvnimi slikami in preglednicami vizualno približa pomembnost razumevanja geo-gerontoloških analiz za prihodnje načrtovanje potreb v DO, obenem pa odpira vrsto vprašanj, ki jih morajo razrešiti prav občine. Prikazani podatki potreb v DO naj bi v prvi vrsti služili kot osnova dogovorom in odločanju lokalnih skupnosti, v katerih se na podlagi predstavljenih projekcij v prihodnje pričakuje spremenjena dinamika načrtovanja in potreba po dodatnih finančnih sredstvih.

Tiskano različico knjige je mogoče naročiti na spletni strani Založbe Pivec: <https://zalozba-pivec.com/knjigarna/kategorija/alma-mater-press>, elektronska različica pa je prosto dostopna na spletni strani Alma Mater Press: <https://press.almamater.si/index.php/amp/catalog/category/GGO>.

Suzanna Mežnarec Novosel

Blaž Komac, Rok Ciglič, Mauro Hrvatini, Manca Volk Bahun, Lenart Štaut, Matija Zorn: **Geografski atlas naravnih nesreč v Sloveniji**

Ljubljana 2023: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, ISSN 3023-9613 (elektronska publikacija)

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU je pred kratkim na spletu objavil *Geografski atlas naravnih nesreč v Sloveniji*, ki so ga pripravili sodelavci inštituta pod vodstvom dr. Blaža Komaca. Sestavlja ga vrsta tematskih plasti, po katerih lahko uporabnik išče najrazličnejše informacije o naravnih nesrečah na ozemlju Slovenije.

Na 'prvi' strani atlasa je zbranih ogromno podatkov o preteklih naravnih nesrečah v Sloveniji, ki so jih avtorji in drugi sodelavci inštituta pridobivali z napornim zbiranjem iz najrazličnejših virov, predvsem iz strokovne literature in časopisnih virov. Zbrani podatki o prek 2900 preteklih 'dogodkih' se nanašajo na dolgo časovno obdobje, nekako od leta 1750 do leta 2022. To je v bistvu zelo dolgo obdobje ter odlična osnova za oblikovanje razmeroma realne slike o pogostosti pojavljanja in prostorski razporeditvi različnih naravnih nesreč. Zbrani podatki so pomemben prispevek k poznavanju njihovega pojavljanja v preteklosti, to pa nam lahko pomaga 'napovedovati', kaj se bo dogajalo v prihodnje in kje. Tako zasnovan atlas omogoča hkrati ažurno dodajanje novih podatkov o novih naravnih nesrečah in pa naknadno dopolnjevanje podatkov o preteklih dogodkih še iz drugih virov, ki jih avtorji zaenkrat niso vključili (na primer iz arhivskih podatkov).

Slika: Uvodna stran Geografskega atlasa naravnih nesreč v Sloveniji.

Odlična odločitev avtorjev atlasa je bila, da so zbranim podatkom o preteklih naravnih nesrečah, kar je že samo po sebi obsežno delo z veliko geografsko in zgodovinsko vrednostjo, dodali še vrsto obstoječih in za tematiko relevantnih zemljevidov oziroma evidenc, tudi drugih raziskovalnih ali upravnih ustanov (na primer zemljevid potresne nevarnosti, zemljevid poplavlne nevarnosti, lavinski kataster, zemljevid nevarnosti proženja zemeljskih plazov, lokacije gozdnih požarov). Ker je atlas objavljen v elektronski obliki, je možno vse te različne informacijske plasti poljubno kombinirati, kar daje spletnemu atlasu pomembno prednost pred klasično knjižno izdajo. Tudi obsežen opis/tolmač atlasa je izdelan strokovno korektno ter omogoča tudi nestrokovnjaku pravilno interpretacijo posamičnih plasti in celotne vsebine atlasa.

Kombinacija zgodovinskih podatkov in obstoječega vedenja o naravnih nesrečah ima izjemno veliko strokovno in raziskovalno vrednost. Omogoča nam preprosto in učinkovito implementacijo vsega našega vedenja o naravnih nesrečah neposredno na raven konkretnega odločanja, na primer pri pripravi prostorskih načrtov ali iskanju ustreznih lokacij. Predvsem pa bi bilo nujno potrebno, da se novi atlas naravnih nesreč uporablja pri pripravi strategij in drugih dolgoročnejših odločitev pri poseganju v prostor.

Posebej je treba izpostaviti, da je atlas v spletni obliki dostopen ne zgolj strokovnjakom in upravnim službam, temveč vsem državljanom. Ocenjujem, da je kombinacija prav te splošne dostopnosti in izjemne količine v atlasu zbranih podatkov na nek način prelomno dejanje pri poznavanju (in upoštevanju!) naravnih nesreč. Pred slehernim uporabnikom kar naenkrat razkrije tri ključne vidike naravnih nesreč: njihovo pogostost in raznolikost, veliko ogroženost skoraj celotnega slovenskega ozemlja zaradi naravnih nesreč ter naravne nesreče kot eden ključnih omejitvenih dejavnikov pri poseganju v prostor.

Atlas je prosto dostopen na spletnem naslovu: <https://ganns.zrc-sazu.si>.

Karel Natek